

Johann Sleker Valentin Legdaeus

Disputatio Physica De Materia Rerum Prima

Rostochii: Pedanus, 1613

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729133478>

Druck Freier Zugang

F. Steker.
P. U. phil. 1613.

93

D. T. O. M. A.
DISPUTATIO PHYSICA.
De

MATERIA RERUM
PRIMA.

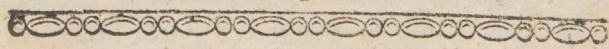
Quam

In inclyta Academia Rostochiana

Sub PRÆSIDIO
M. IOANNIS SLEKERI. Ph. P. P.

Publicè ventilandam proponit
VALENTINUS LEGEDÆUS
Sverinens. Megap.

In Auditorio Magno ad diem 2. Octob. horis
à sexta matutinis.

ROSTOCHII
TYPIS JOACHIMI PEDANI,
Anno M. DC. XIII.

DE MATERIA RERUM PRIMA.

THESIS I.

Um nihil in rerum natura videatur obscurius
nihilq; cognitu difficilius prima rerum mate-
rie, attestante Zab. lib. I. de pr. mat. c. I.
sub disquisitionis incudem eam ^{ovv} ^{θεῶν} revoca-
re nobis est animus: nam sicuti lapidum collisi-
one ignis; ita ex disceptationibus elicitor veritas Scal. Exerc. 308.

2. Uerum ut ritè procedamus, de quaestione An sit prius,
quam quid sit agemus: imo \& hoc maximè necessarium vide-
tur, cum plurimi sint, qui illam dari negant, \& tanquam pro a-
ris \& focus propugnaturi maximum illius defensoribus movere so-
lent bellum.

An sit Ma-
teria pri-
ma.

3. Imprimis vero Ramus ipsiusq; assecla Materiam pri-
mam puram esse figmentum in Aristotelis cerebro natum, atq;
ob id in rerum natura non reperiri, affirmare non erubescunt.

4. At dari \& esse \& quidem necessario in isthac rerum
universitate, quis mente compos dubitabit? sanè qui materiam
primam neget, is quoq; compositionem materiae \& forma inficia-
bitur Zab. lib. I. de pr. mat. c. 5.

5. Neq; eã dari probatu erit difficile: hoc ipsum enim sequen-
tibus rationibus, de promtis ex Aristotele aliorumq; saniorum phi-
losophorum monumentis, evincere conabimur; adversariorum
vero argumenta postea adducemus, adductaq; examinabimus.

6. I. Ad eius inventionem primario nos deducit vicissitudi-
naria Elementorum transmutatio: Nulla enim alia via
planior est, quã cognoscitur dari materiam, nisi ~~est~~ una, quã u-
sus est Aristoteles lib. I. phys. sumpta à mutatione substantiali.
Etenim hoc uno medio ostendi potest prima materia necessitas
 \& non alio Zab. lib. de pr. mat. c. 5.

7. Videmus namq[ue] & experimur ex aëre fieri aquam & rursum ex aqua aërem: Hæc vero transmutatio non est accidentalis tantum, verum & substantialis: tollitur enim ipsa substantialis forma aëris & introducitur forma aquæ, & vice versa, tollitur forma aquæ & introducitur forma aëris.

8. Hoc autem nullo modo contingere posset, nisi adesset subiectum, quod omnis mutationis expers, reliquas vero omnes sustineret. Nullus enim motus nisi in aliquo subiecto, quod Aristoteles inductione probat, quia nihil videmus nisi in subiecto transmutari.

9. Quapropter sic arguimus: Ubi est vicissitudinaria transmutatio, ibi oportet adesse materiam illi transmutationi subiectam. Omnis enim vicissitudinaria transmutatio statuit subiectum illam transmutationem deferentem. Zabot. lib. 2. de pr. mat. c. II. & I. post. ad cont. 16.

10. At in corpore naturali imprimis Elementis vicissitudinaria est transmutatio (ipsa approbante experientia vide th. 7.) E.

11. I. Possumus & hoc modo probare: Omnis generatio sit ex contrarijs Arist. lib. I. phys. t. 51. At contrariorum unum non recipit alterum. Materia itaq[ue] prima tanquam commune utriusq[ue] contrarij subiectum requiritur.

12. III. Datur materia. E. etiam prima Iac. Mart. Ex. Met. lib. I.

13. Consequentia est manifesta fieret enim progressus alias in infinitum. Sumamus enim v. g. Elementum aliquod aquam, illud compositum est ex materia & forma, quia est corpus naturale: Ista autem materia, prima erit aut secunda, si prima, habeo quod volo, si secunda, dabitur aliqua prior, ex qua illa sit composita: de hac ergo vicissim querimus, an prima vel secunda? si secunda progredietur in infinitum, à quâ natura abhorret Arist. lib. I. de gen. anim. c. I. Necessario itaq[ue] subiectum dabitur, quod non sit ex priorè atq[ue] sic materia prima. idem ibid.

Nunc

14. Nunc contraria Ramaorum argumenta, quibus materiã primam è rerum natura exterminare putant, sunt adducenda, atq; num eã liberare possimus, videndum.

15. Argumenta verò sunt. I. Unde actus existens generatur, illud actu est. At materia prima actu non est, quia nullibi existit. E. II. Materia prima non incurrit in sensus. Quod autem non incurrit in sensus, illud non est.

16. III. Ex non substantia non generatur substantia. Materia prima non est substantia. E. IV. Ens rationis non est principium Materia ens est rationis. E.

17. Hac sunt Ramaorum argumenta, quibus omnem materia necessitatem tollere sibi persuadent: Hac inquam sunt, quibus materiam primam purũ Aristotelis esse fegmentũ ostendere conatur: verũ accuratori mentis iudicio si examinamus, omnia in fumum abibunt.

18. Faciemus autem periculum & I. ad primum resp. Maiorem esse falsam: potius enim ex duobus entibus actu existentibus tertium nullum generatur per se, Arn. epit Met.

19. Quid? actu si existeret materia, compositum esset non principium.

20. Ad 2. resp. Axioma illud (ut ita appellitem) Quod non incurrit immediatè in sensus illud non est ut falsissimum esse, ita etiam indignum philosophis, utpote, qui norunt spiritum immediatè non incurriere in sensus, attamen nihilominus spiritum re vera aliquid esse Keck. syst. phys. lib. I. c. 2.

21. Praterea nec rerum forma substantiales immediatè incurrunt in sensus, quis autem inde inferret eas non esse?

22. Quare Philosophari si hic velint, nec ipsum corpus naturale generaliter sumtum aliquid erit, siquidem illud ita generaliter sumtum in sensus non incurrat. Videmus enim tantum hoc vel illud corpus in individuo. Kecker. syst. phys. lib. I. c. 2.

23. Dicimus tamen primam materiam sensibilem esse, licet

non acta (quia sensus circa accidentia versantur) potentia tamen
quatenus nimirum extra intellectum in natura est, & in ipsis sin-
gularibus Hip. prob. I. pag. 92.

24. ad 3. resp. ad minorem: Materiam primam non esse sub-
stantiam completam, sed incompletam.

25. ad 4. resp. minorem esse falsam: Materia enim est ali-
quid extra rationem, Arn. Epit. Met.

26. Eiusdem farinae sunt & reliqua argumeta, quae ad-
ducere solent. Refutantur autem à Phil. coll. connib. lib. I. c. 9.
q. I. Magiro lib. I. phys. Hippio probl. II. & alijs.

Materia pri-
ma duplici-
ter confide-
ratur.

27. Jam secundo loco quid materia in sua natura & essentia
considerata sit, inquiremus: Hic vero in initio notandum duas
eius esse considerationes: docente Themestio in magna suo digres-
sione in lib. I. phys. Unam absolutam, alteram respectivam.

29. Absoluta est, quatenus consideratur ut Ens, & hac Me-
taphysica est considerationis.

29. Respectiva est, quatenus consideratur ut subiectum trans-
mutationis primam, seu pro ut corporum naturalium est princi-
pium & illa physica est considerationis.

30. Verum de prima eius consideratione hoc loco non magis adeo-
erimus solliciti; sed praecipua nostra erit cura alteram secundam
notionem videlicet accuratius pertractare.

Materiae
primae defi-
nitio.

31. Et in ea notione ab Aristotele hoc modo definitur ὅλη πρώτη
ἐστὶ τὸ πρῶτον ὑπάρχον ἐν αἵματι, ἐξ ἧς γίνεσθαι καὶ ἐνυπάρχοντος μὴ
καὶ συμβεβηκός ἐστὶ φθαρτέον καὶ ἐκ τῆς ἀφίξεσθαι ἐχθρόν: Mate-
ria est subiectum uniuersum, primum ex quo quippiam eo fit
parto ut non per accidens insit, & si corrumpatur, ad hoc ul-
timum sane proficiscitur.

32. Dicitur I. subiectum; quia in omni generatione necessariò
requiritur subiectum in quo forma & privatio consistant, & in
quo fiat motus Arist. lib. I. phys. c. 7.

33. 2. Vocatur primum ad differentiam secundorum proxi-
morum q̄.

morūq; subiectorum ut sunt Elementa omniūq; materia secunda,
ex quibus res immediatè generantur.

34. additur 3. ex quo quippiam fit, corpus videlicet na-
turale

35. dicitur 4. per se quia materia prima revera inest rei
generata sitq; pars substantia, non vero accidens.

36. 5. adijcitur non secundum accidens, quo à privatio-
ne materia prima distinguitur. Est enim & illa quoq; ex princi-
pijs, verum non ut pars essentialis ad rei generationem concur-
rit, sed ut accidentalis: quatenus nempe materiam excitat ad a-
lias atq; alias formas appetendas.

37. Postremò tandem subijcitur & si corrumpatur ad
hoc ultimum &c. Est enim illa primū generationis subiectum
& resolutionis ultimum. Materia ul-
timū reso-
lutionis sub-
iectum.

38. Hoc autem non ita accipiendum, quod in corruptione
semper fiat resolutio usq; ad materiam primam, ut volunt Tho-
mistæ: Etenim contrarium ipsa testatur experientia: sed ideo ul-
timum appellatur, quod non liceat ulterius in natura resollen-
do progredi, cum ad illud fuerit perventum.

39. Ex hac definitione constat Materiam primam per se &
in se ortus & interitus esse experient. ut & Arist. lib. 1. phis. 81.
docet Materia ri-
ortus & in-
teritus ex-
pers.

40. Si enim generaretur opus esset subiecto aliquo primo
ex quo generaretur, quodq; in ea ut pars essentialis & cōstituens
remaneret.

41. At primum hoc subiectum ipsa est materia, ut ex de-
finitione liquet. Quocirca materia prima si generatur, antequā
generatur est, & si interit post interitum manet: Quicquid enim
generatur ex primo aliquo generatur subiecto lac. Mart. Exer.
Met. lib. 2.

42. Quare si generatur, ex primo aliquo subiecto gene-
natur & sic per consequens ex se ipsa: quod autem ex se ipso ge-
neratur

neratur illud fuit antequam fuit. Ergo si ex se ipsa generatur fuit antequam generata fuit, quid hoc posset dici absurdius. idem loco citato Mag. lib. i. phys. c. 2.

43. adde: Si materia prima generaretur compositum esset non verò principium. Generatur enim solum compositum. Scal. exer. 101. l. 15. & exerc. 346. Arist. lib. i. phys. c. 7.

44. Quod autem non generatur, neq; etiam corrumpitur. At prima materia non generatur ut fuit ostensum E.

45. Si enim corrumperetur aut in seipsam aut in nihilum corrumperetur: non verò in seipsam, alias non esset prima, neq; in nihilum, quia sic non daretur prima materia, in quam ultimo omnia possent resolvi.

46. Notandum tamen materiam per accidens generari & corrumpi in compositio, quatenus id ipsum formam recipit, eamque admittit. Quare etiam additur in se id est in sua natura considerata.

47. Contra objctis: Quod caret ortu & interitu illud aeternum: Materia prima ortu & interitu caret. E.

48. Ad id resp. Aristotelem quidem Materiam primam aeternam esse concedere: Nos verò è sacris literis aliter edocti, distinguendum esse censemus inter generationem & creationem & corruptionem & annihilationem.

49. Licet ergò Materia prima non sit generata, est tamen à Deo creata: Licet non corrumpatur, aliquando tamen in novissimo videlicet die virtute divina annihilabitur.

Materia
prima in-
formis.

50. Est & materia prima infirmis Arist. i. phys. c. 7. t. 29. Formam enim si haberet compositum esset, & sic corpus naturale: Quicquid enim ex materia & forma est compositum corpus est naturale; at materiam primam corporis principium esse non ipsum corpus quis ignorat?

51. Deinde si materia formam haberet substantialem, nullam aliam in se recipere posset: Dua namq; forma essentialis in
les in

les in una re concurrerent quod impossibile. Mag 1. i. phys. c. 2.

52. Præterea quod propriam & substantialem habet formam, per se subsistit: Forma enim rei largitur & essentiam & existentiam Arist. 2. phys. t. 28. & alibi.

53. Ubi autem materia prima per se subsistit? nusquam, nusquam dico nisi in rebus naturalibus; siquidem res singularis non est aut peculiaris substantia à reliquis distincta, sed sua natura communis in omnibus rerum formis latens. Iac. Mart. disp. 3. coll. phys. general.

54. Hoc autem de forma physica intelligendum esse volumus; Nam formam Metaphysicam, quam actum vocant materia prima omnino habet: Omne enim Ens, unico Deo excepto, ex actu & potentia est compositum.

55. Est tamen ad omnes formas recipiendas apta & idonea earumque appetens; ideoque per se non subsistit neque in se, nisi est, sed semper in pura est potentia.

56. Non quidem ita, ut sit Ens tantummodo privativum, cuius tota essentia in potentia consistat, ut opinantur Thomas 1. part. q. 66. art. 1. Caietanus de Ente & Essent. Iavella 2. Met. q. 5. & alij, sed in collatione ad formas recipiendas nihil est formarum suscipiendarum. Arn. Ep. Met.

57. Rectè autem contra illos Scotus 2. sent. dist. 12. arguit, qui omne, quod extra suas causas revera aliquid est & existit, actum esse quodammodo asserit, cum à non esse ad esse prodierit.

58. Materia verò prima revera aliquid est extra suas causas; idcirco aliquis actus ipsi erit concedendus Entitativus nimirum.

59. Actus autem Entitativus dicitur, qui rem ponit extra nihil, ut Vicomercatus ait lib. 1. de princ. c. 12. quo si destitueretur Materia prima, non esset subiectum transmutationis contrariorumque principium ut rectè infert Cæsalpinus lib. 4. q. 2. vide Arn. in Met. Materia tñ
buitur En.
titativus a-
ctus.

61. Hunc

61. Hunc igitur actum necessum est ut prima materia tribuamus, licet sit imbecillus admodum, per quem negamus nihil esse; qui tamen se refertur ad formas, cogitetur in pura esse potentia lac. Mart. in Met.

Potentia
materiae es-
sentialis.

62. Illa autem an ei sit essentialis vel accidentalis queritur: dicimus essentialem esse, quia propter materiae potentiam & forma actum per se unum quoddam constituitur compositum: & sicuti forma essentialis esse actum, sic prima materia esse potentiam.

63. Verum enim vero ut rectè hoc accipiatur, notandum est I. duplicem materiae esse considerationem Metaphysicam unam, physicam alteram de qua supra 27. thes.

64. 2. duplicem Materiae potentiam ut docet Zab. lib. I. de pri. mat. c. 10. Universalem & particularem.

65. Universalis est propensio materiae ad omnes formas indistinctè. Particularis autem propensio dicitur ad unam aliquam formam.

66. Non verò particularis potentia, sed universalis materia prima essentialis est, non quidem quatenus Metaphysicè seu absolutè sed quatenus physicè seu relate consideratur: ideoq; accedente forma non perit universalis potentia sed particularis tantum.

67. Illa universalis potentia, materia prima dicitur appetitus de quo loquitur Arist. lib. I. phys. c. 8. t. 81: vide Zab. lib. I. de pri. mat. c. 10. Est enim ille nihil aliud, quam naturalis propensio materiae ad omnes formas indistinctè.

68. Ideo etiam dicitur libera cum ad nullam formam sit adstricta, sed ex aquo se habeat ad omnes suscipiendas Arist. I. de anima Zab. I. de p. mat. c. 10.

69. Per vicissitudines autem in se formas recipit; non verò simul & semel. Quomodo enim cera propriam nullam habet formam, sed in potentia est modo leonis modo canis aliterve cuiusdam animalis formam seu figuram in se suscipere, pro ut
arti-

artifex vult ei imprimere: dum autem sub una aliqua est, sub altera esse nequit.

69. Eodem modo se habet materia prima, & in potentia est ad omnes formas recipiendas indifferentior; attamen eas omnes non simul & semel recipit, sed successivè, ita ut priore abiecta mox introducatur alia.

70. Appetit autem Materia prima formam inquit Aristoteles, ut femina marem & turpe pulcrum, I. phys. c. 9. t. 81. Materia appetit formam

71. Cum enim unicuique rei ingenitum sit à natura bonum ut appetat, quidni etiam materiae prima, siquidem Ens est imperfectum atque in pura potentia, ut actum perfectionemque exoptet?

72. Etenim cum substantialis forma ipsius materia sit inperfecta, ac quoddam bonum non potest non fieri, ut sic à materia non appetatur, ut à turpi pulcrum ab imperfecto perfectum. Mag. lib. I. phys. c. 2.

73. Licet Materia prima actu praestantem aliquando obtineat formam, nisi autem alias subinde appeteret, nulla esset generatio nulla corruptio: Materia enim prima, cum formam quam habet abiicit aliamque recipit, res dicitur corumpi & nova generari.

74. Quapropter ab Aristotele prima materia causa dicitur conservationis rerum, quatenus nempe, recentes semper appetit formas receptatque, lib. 2. de Gen. t. 51. vide Conimb. I. phys. c. 9. q. 4. a. 1.

75. Hunc appetitum Avicenna I. suff. c. 2. Scal. Exer. 17. & 61. impugnant. Putant enim non dari appetitum sine sensu & intellectu.

76. Nos resp. quod cum prim. materiae appetitus tribuitur, id de naturali accipiendum esse. qui in rebus etiam inanimatis reperitur.

77. Et iste appetitus nihil aliud est ut ait Themist. quam propensio & inclinatio naturalis, quae gravia deorsum levia sursum tendunt absque omni deliberatione. vide Jac. Mart. in Metaph.

88. Porro

Materia 88. Porro cum materia prima corporis naturalis sit principium, quævis principium num sit vel activum vel passivum? resp. passivum: proprium enim Materie dicitur passivum. prima esse pati Aristoteles affirmat. 9. Met. c. 1. item de gen. c. 7. t. 53.

89. Probat. hoc modo: Quod actionem in se recipit, illud passivum est principium. At qui prima materia actionem recipit, à forma enim informatur, E.

80. Quid? causarum principiorumq; in numero materia vix erit, si principij passivi rationem ipsi ereptam velis cl. præf. disp. 7. Ex. phil.

81. At inquis. Principiorū actio est non passio Scal. Ex. 12. f. 3. non itaq; recte materia statuitur principium passivum.

Materia 1. 82. Sed occurrimus tibi distinctione: Duplicem namq; respectum prima nō est sub- materia habet: unum ad compositum alterum ad formam: priori modo agit, stantia cō- quia constituit, posteriori patitur, quia à forma informatur. pleta.

83. Cæterum cum materia prima corporis naturalis sit principium, ideoq; ipsa non erit corpus naturale (Principium enim rei non est res ipsa) adeoq; nec substantia completa. Keck. syst. phys. lib. 1. c. 2. th. 4.

84. Ex hoc fundamento constat quid; respondendum sit ad illud Aristotelis quando Materiam primam absolutè consideratam 7. Metaph. c. 3. hoc modo describit: λέγω δ' ὕλην ἢ καθ' αὐτὴν μήτε τί, μήτε πῶς, μήτε ἀλλο μὴδ' ἐν λέξεσιν, οὐδ' ὡραῖσιν τὸ ὄν. Dico autem materiam quæ per se ipsam neq; quid; neq; quantum, neq; aliud quippiam dicitur, quibus Ens determinatur.

85. In hac descriptione dicit Aristoteles materiam primam non habere quantitatem aliasve proprietates, quas habet substantia, completa nimirum.

86. Cum vero prima materia non sit substantia completa sed incompleta seu pars tantummodo substantiæ, neq; etiam habebit quantitatem aut alia accidentia, quia propriè tantam substantiis competunt completis.

87. Quantitatem tamen ipsi cum Averroë largiamur necessum est, etsi nō determinatam at tamen indeterminatam, quæ postea à forma adveniente determinatur.

Materia 1. 88. Nisi enim materia per se quanta esset, nec ipsum compositum quantum per se quanta esset & sic neq; divisibile.

89. Aut enim quantitatem habebit à forma aut à materia. At non à forma utpote quæ indivisibilis Arist. 6. Met. Met. text. 10.

90. Materia itaq; si per se causa erit divisibilitatis, quanta quoq; erit per se. Cætera vera quanta quantitate materiæ. Hæc pro tenuitate ingenij de materia prima.

les in una re concurrerent quod impossibile. Ma
52. Præterea quod propriam & substanti
mam, per se subsistit: Forma enim rei largitur &
istentiam Arist. 2. phys. t. 28. & alibi.

53. Ubi autem materia prima per se sub
nuptiam dico nisi in rebus naturalibus siquidem
est aut peculiaris substantia à reliquis distincta,
communis in omnibus rerum formis latens. Iac.
coll. phys. general.

54. Hoc autem de forma physica intelligi
mus; Nam formam Metaphysicam, quam actus
ria prima omnino habet: Omne enim Ens, unico
actu & potentia est compositum.

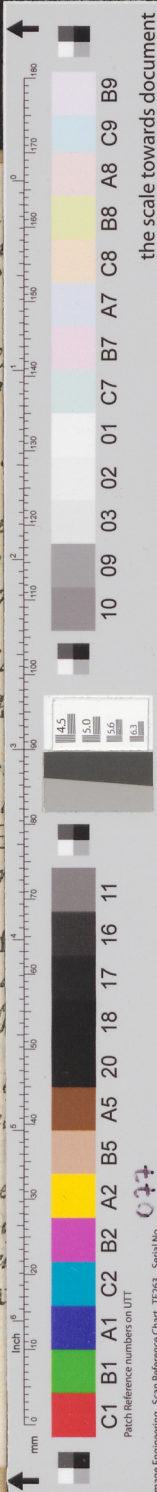
55. Est tamen ad omnes formas recipiend
earumq; appetens; ideoq; per se non subsistit neq;
semper in pura est potentia.

56. Non quidem ita, ut sit Ens tantum
cuius tota essentia in potentia consistat, ut opin
I. part. q. 66. art. 1. Caietanus de Ente & E
2. Met. q. 5. & alij, sed in collatione ad formas
est formarum suscipiendarum. Arn. Ep. Met.

57. Rectè autem contra illos Scotus 2. l
quit, qui omne, quod extra suas causas revera
istit, actum esse quodammodo asserit, cū à non es
erit.

58. Materia verò prima revera aliquid
causas, idcirco aliquis actus ipsi erit conceden
nimirum.

59. Actus autem Entitativus dicitur, qui re
nihil, ut Vico mercatus ait lib. 1. de princ. c. 12.
tur Materia prima, non esset subiectum transm
riorumq; principium ut rectè infert Cæsalpinu
vide Arn. in Met.

2.
ir-
x-
3.
3.
te-
te-
ex
ea
ed
m,
as
bul
r-
x-
ie-
as
no
1.
Materia tri
buitur En
titativus a
ctus.
2.
nc